

**A Magyarországi Németek Általános Művelődési
Központja Óvodájának
Pedagógiai Programja**

2016.

Tartalomjegyzék

Bevezető

1. Óvodánk sajátossága, pedagógusképünk, kapcsolatrendszerünk

- 1.1 Küldetésünk
- 1.2 Óvodai programunk erőforrásai
  - 1.2.1 Az óvoda személyi feltételei
  - 1.2.2 Az óvoda tárgyi feltételei

2. Óvodai nevelésünk célja, feladata, rendszere

- 2.1 Gyermekképünk
- 2.2 Alapelveink, alapvető céljaink, feladataink
- 2.3 Az óvodába lépés feltételei
- 2.4 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

3. Óvodai nevelésünk keretei

- 3.1 Gondozás, az egészséges életmód
- 3.2 Óvodánk ünnepei, hagyományrendszerünk
- 3.3 Heti rendünk, napirendünk

4. Óvodai programunk tartalma, tevékenységformák

- 4.1 Játék, játékba integrált tanulás
- 4.2 Nemzetiségi német nyelvű nevelés
- 4.3 Motorikus képességek fejlesztése
  - 4.3.1 Egészségfejlesztő testmozgás, mozgásos játékok
  - 4.3.2 Ének-zene
- 4.4 Rajzolás, mintázás, kézimunka
- 4.5 Kommunikációs képességek fejlesztése
  - 4.5.1 Magyar anyanyelvi nevelés
  - 4.5.2 Vers, mese
- 4.6 Kognitív képességek fejlesztése
  - 4.6.1 A környezet tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatok
- 4.7 Munka jellegű tevékenységek

5. Óvodánk kapcsolatrendszere

6. Sajátos feladataink, speciális szolgáltatások, a szociális hátrányok enyhítését segítő, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

7. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere

8. Irodalomjegyzék

BEVEZETŐ

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét
és eszét, szaporítja tapasztalatait.
Ő azt hiszi; csak játszik.
De mi már tudjuk, mire megy a játék.
Arra, hogy a világban otthonosan mozgó,
eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”
Varga Domokos

A Magyarországi Németek Általános Művelődési Központját a magyar és német kormány közösen hozta létre a Magyarországon élő német kisebbség oktatásának és kultúrájának támogatása céljából.

Óvodánk egységes Általános Iskolával-, Gimnáziummal, Szakközépiskolával, Kollégiummal, könyvtárral, közművelődési csoporttal alkotja a művelődési központ intézmény-együttesét.

Az MNÁMK tudatosan ápolja az Európa-gondolatot, különös hangsúlyt fektet az idegen nyelvek közvetítésére. Intézményünk segíti a gyermekeket a hagyományok megismerésében, azok ápolásában, a nemzetiségi identitástudat vállalásában.

Pedagógiai hitvallásunk

Az óvodai nevelés alapvető kereteiben a játékot kiemelve spontán és tervszerű tanulással fejlődjenek a gyermekek képességei, alakuljon személyiségük.

Nevelési programunk elkészítése során végiggondoltuk, mi az a jó, amit megtarthatunk eddigi munkánkból, az új dokumentumok, helyi szükségletek alapján milyen új elemekkel kell kiegészítenünk programunkat.

Programunk pedagógiai, pszichológiai megalapozottsága azt jelenti, hogy minden egyes rendszerem a gyermekek életkori sajátosságait, fejlődés és nevelés-lélektani jellemzőit veszi alapul.

Azokból a kutatási megállapításokból indultunk ki, hogy az óvodás korú gyermekek egy második nyelvet *hasonló* technikákkal, eljárásokkal sajátítanak el, mint az anyanyelvüket. Ebben a folyamatban kiindulási alap a gyermekek mozgásigénye, érdeklődése, kíváncsisága, mintakövetése, utánzókézsége, tevékenysége.

Programunk újszerűségét a *képességfejlesztésen alapuló nyelvi nevelés* jelenti.

Programunk részben osztott, osztatlan és homogén csoportokban egyaránt alkalmazható.

1. Helyzetkép, óvodánk sajátosságai

Bács-Kiskun megye kisvárosai közül városunk, Baja az egyik olyan város, ahová a környező települések német nemzetiségi lakossága betelepült. Ez a történelmi, szociológiai tény tette színesebbé a város intézményi struktúráját, hiszen a nemzetiségi oktatás megszervezésének itt reális szükséglete van.

A Magyarországi Németek Általános Művelődési Központja a kisváros lakótelepén helyezkedik el. Óvodánk hat gyermekcsoporttal, az MNÁMK tagintézményeként tölt be *anyanyelvű német nemzetiségi* óvodaként óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkciót.

Óvodánk épülete, helyiségei, esztétikusak, vonzóak; tiszta külső és belső környezetben fogadjuk a más-más családi környezetből érkező gyermekeket. A zsúfoltság sajnos az óvoda minden helyiségére jellemző már.

Alapelveink

- Szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, melyben a gyermeket elfogadás, tisztelet, megbecsülés övezi
- Középpontban a gyermek személyiségének fejlesztése, egyéni képességeinek és készségeinek kibontakoztatása áll
- Alkalmazott pedagógiai módszereink a gyermek személyiségéhez igazodnak, mindennapjainkban a játék elsődlegességét hangsúlyozzuk
- Napirendünkben a rituáléknak; valamint a nyelv és a kultúra közvetítését szolgáló kezdeményezéseknek meghatározott helye van
- Minden gyermek egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesül

Hagyományrendszerünk

- A gyermekek életének jeles napjai: Születésnap, Névnap
- A csoportok ünnepei
Őszi ünnepkör: „Kinder-Oktoberfest”, Márton –nap
Téli ünnepkör: Advent, Mikulás, Karácsony-várás, Farsang

Tavaszi ünnepkör: Március 15. Húsvét, Nemzetiségi napok, Anyák napja

Nyári rendezvények: Gyermeknap, Ballagás, „Bagoly-túra”

Pedagógusképünk

Olyan óvodapedagógus, akire jellemző a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, a megértő, együtt érző, segítőkész gyermekszeretet.

Nevelőtestületünk minden tagja megfelelő szakképesítéssel rendelkezik, pedagógiai megújulásra törekvő. Jellemzői az önképzés, a továbbképzés. Testületen belül lehetőséget kínálunk az önállóságra, a kezdeményezésre. A másságot, a különbözőséget elfogadjuk, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítjük. Sokrétű módszertani ismerettel rendelkezünk és azokat kompetens módon a belső tudásmegosztás elve alapján alkalmazzuk.

A gyermekekkel foglalkozó valamennyi felnőtt nevelő magatartásában közvetíti az identitást; a partnerkapcsolaton alapuló nevelési stílust valljuk elfogadhatónak.

Nevelőtestületünk mindig arra törekedett, hogy olyan gyermekeket neveljen, akik érzelmileg gazdagok, a nemzetiséghez való tartozásukban képesek a másságot elfogadni, tolerálni. Kötődnek környezetükhöz, a nemzetiségi léthez, kultúrához, értékekhez. Igényük az újabb ismeretszerzés, érdeklődők, együttműködők.

A munkaközösségek tagjai részt vesznek az óvoda szakmai munkájának irányításában, annak tervezésében, szervezésében ellenőrzésében.

Az óvónői párok kialakításában figyelembe vettük a tudást, a gyakorlati tapasztalatot, az érdeklődést. A párosok eredményesen kiegészítik egymást, együttműködők.

Hat gyermekcsoportban 12 óvónő dolgozik.

Az óvodavezető független státuszban van.

A nevelőmunkát segítő egyéb alkalmazottakkal egymást kiegészítő, segítő a kapcsolatunk. A gyermekcsoportok életében ők is tevékenyen részt vesznek

A dajkákkal összehangolt munka hozzájárul óvodai nevelésünk eredményességéhez.

Az óvoda kerti, udvari, karbantartó munkálatait az MNÁMK technikai személyzete látja el.

Kapcsolatrendszerünk

A **család-óvoda kapcsolatában** erősíteni kívánjuk azt a szemléletünket, hogy a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük a gyermekeket.

A szülőket, mint állandó és legfontosabb partnereinket bevonjuk az óvodában folyó nevelési tevékenységekbe. A kapcsolatok kialakításában nyitottak, kezdeményezők vagyunk. A szülőkkel és a családtagokkal közös célokat fogalmazzunk meg. Részletesen tájékoztatjuk őket a magyarországi német óvodai nevelés sajátos céljairól, különös tekintettel a nyelv- és kultúraközvetítés kettős céljáról.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során megkeressük a segítségnyújtás legadekvátabb módját.

Óvodánk kapcsolatot tart azon intézményekkel, melyek az óvodába lépés előtt és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

Kapcsolatot tartunk a nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

Kapcsolatunk az Általános Iskolával szakmai, baráti, közvetlen. Minden nevelési évet a közösen elkészített munkaterv alapján szervezünk. Ünnepeinken a tanítók, a diákok mindig meghívott vendégeink.

Az MNÁMK más intézményegységeivel folyamatos és hagyománymegtartó kapcsolatra törekszünk.

A gimnáziumunk által szervezett „*Berufspraktikum*”-ra egyre több diák jelentkezik óvodánkba. A közösségi szolgálatot is szívesen végzik nálunk.

Kapcsolatrendszerünkben a bajai Eötvös József Főiskola Neveléstudományi Kara is jelentős helyet foglal el. A főiskola lehetőséget ad továbbképzéseken, ankétokon, szakmai napokon való részvételre, ami szakmai ismereteinket, elméleti felkészültségünket szélesíti német nyelven.

Küldetésünk

Óvodánk a helyi társadalom többcélú, komplex nevelési intézménye, mely türelmes, rugalmas szocializációs színteret biztosít az óvodás gyermekek számára, komplex nevelési hatásrendszerével a vonzáskörzetéhez tartozók életvitelének, nemzetiségi létének fejlesztésére törekszik. Feladatrendszerünket rugalmasan kezeljük, hogy a változásokra új nevelési pedagógiai kínálattal tudjunk reagálni

Az MNÁMK Óvodája azzal a céllal szerveződött, hogy tevékenységével szolgálja, tervezzék, szervezzék, feltárja és támogassa a város nemzetiségi és a nemzetiségek iránt érdeklődő lakosság német anyanyelvű óvodai szükségleteit, hozzájáruljon a nemzetiségi életminőség színvonalas fejlesztéséhez.

2. Óvodai programunk erőforrásai

1.2.1. Az óvoda személyi feltételei

Óvodánkban a nevelőmunka kulcs-szereplője az óvónő.

Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazottak összehangolt munkája biztosítja az óvodai nevelés eredményességét.

Heti egy alkalommal logopédus, ill. gyógy testnevelő foglalkozik azon gyermekekkel, akik a beszéd, vagy mozgásfejlődés területén lemaradást mutatnak

Az óvoda gazdasági ügyeit, a munkáltatást az MNÁMK önálló gazdasági csoportja végzi. A központ technikai alkalmazottai végzik az óvodában a kerti munkát, a karbantartást, fűtést.

Az intézmény konyháját a SODEXO üzemelteti.

Pedagógiai programunk eredményes megvalósításához német nyelvterületről érkező önkénteseket, gyakornokokat szívesen fogadunk.

Valamennyi alkalmazott óvónő megfelel a képesítési előírásoknak.

Szinte mindenkinek családja, származása révén van kapcsolata a német nemzetiséghez, tájnyelvi ismeretekkel is rendelkezünk.

Hat dajka státuszunk van, a dajkák szakképesítéssel rendelkeznek.

Szakmai továbbképzésünket több irányba - német nyelv, nyelvmódszertan, ill. óvodapedagógiai - tervezzük, szervezzük.

Szakmai vonatkozásban német nemzetiségi óvodákkal vettük fel és tartjuk fenn a kapcsolatot, így biztosítjuk az információáramlást, konzultációs lehetőséget.

A Magyarországi Németek Országos önkormányzata, a Pécsi Pedagógiai Intézet, ill. a Goethe Intézet által szervezett német nyelvű továbbképzéseken is alkalmunk van részt venni.

1.2.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Az óvoda környezete esztétikus, szép. Az óvoda a maga hat csoportszobájával, és valamennyi kiszolgáló helyiségével a kényelmet szolgálja. A csoportszobák világosak, jó elrendezésűek, 25, ill. 20 gyermek befogadására alkalmasak. A nagy érdeklődés megkívánja a rendelkezésünkre álló terek kihasználását, a gyermekek óvodai életének átgondolt szervezését. A csoportszobák előtt a közlekedő folyosóból "étkező sarkokat" alakítottunk ki a folyamatos reggelihez, uzsonnához.

A szülők fogadására alkalmas helyiséggel, nevelői szobával sajnos nem rendelkezünk. Három csoportszobánk udvari oldalán a teremből megközelíthető gumitéglás területtel rendelkezik, ez a játékeret és a szabad mozgás lehetőségét bővíti. Az újonnan, tanteremből kialakított csoportszobák sajnos nem rendelkeznek ilyen lehetőséggel.

Udvarunk a "Compan" cég többfunkciós játékaival berendezett.

Ezek mozgásfejlesztésre, szerepjátékokra egyaránt alkalmasak.

A gyermeklétszám növekedésével növeltük az udvar területét.

A TÁMOP – 3.1.11-12/2 „Óvodafejlesztés” pályázat segítségével bővítettük, fejlesztettük, korszerűsítettük óvodánk udvarát.

Óvodai eszközrendszerünk

A játéktevékenység eszközrendszere

A költségvetésből az alapvető felszereltséget tudjuk biztosítani.

A pótlás, a fejlesztés szülői támogatásból, pályázaton nyert összegből valósult meg.

Költségvetésen kívüli támogatásokból (szponzor, alapítvány, szülők, pályázat, papírgyűjtés, Ovi Újság, stb.) tervezzük továbbra is a mozgásfejlesztő eszközök és játékeszközök bővítését.

Az óvodai tanulás eszközei

Eszköztárunk minőségi és mennyiségi bővítése folyamatos.

Az eszközállomány fontos elemei az óvónők által készített játékok, eszközök. Ezek anyagszükségletét szülői segítséggel, költségvetésből biztosítjuk.

A Bajai Német Önkormányzattól több alkalommal kaptunk támogatást nemzetiségi hagyományörző programjainkhoz. (a gyermektáncscsoport részére fellépő ruhák).

További támogatásukra a jövőben is számítunk.

Mese és szakkönyvellátottság

A német nyelvű gyermekkönyvek, mese- és képeskönyvek megfelelnek az életkori sajátosságoknak, számuk is kielégítő. Ezeket ajándékba kaptuk német nyelv-területről, ill. pályázaton nyertük a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségéért Közalapítványtól.

Magyar nyelvű gyermekkönyveinkből elegendő a törzsállományunk, az újonnan megjelenő szakkönyveket folyamatosan vásároljuk.

2. Óvodai nevelésünk célja, feladata, rendszere

2.1. Gyermekképünk

Az ember egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi, biológiai és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

A gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. Nem adunk helyet az előítéletek kibontakozásának.

Nevelési rendszerünkben a gyermek testi, lelki szükségleteit elégítjük ki, személyiségének kibontakoztatására törekszünk.

Mindezek elérésére a gyermeket megbecsülő, szerető, óvó-védő környezettel; az óvoda derűs, nyugodt légkörével; helyiségeink, tereink esztétikus, praktikus elrendezésével törekszünk.

Az érzelmi, értelmi fejlődés a kiegyensúlyozott testi fejlődés függvénye, ezért a gondozás nevelési keretét, és a mozgáslehetőségeket rendkívül fontosnak tartjuk.

A három-négy éves nevelési folyamat végére célul tűzzük ki, hogy a gyermek egyéni testi szükségleteit felismerje, azok kielégítésére önállóan, mások érdekeinek

megsértése nélkül képes legyen. Ezt tapasztalással, a lehetőségek megismertetésével biztosítjuk számukra.

A szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló közös tevékenységek a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, szokás-és szabályrendszerének megalapozását szolgálják.

Érzelmi fejlődésükben azon erkölcsi tulajdonságoknak tulajdonítunk kiemelt szerepet, mellyel a különbözőséget (nemzetiségi nyelv, kultúra) képesek elfogadni, tolerálni. Fontosnak tartjuk, hogy tiszteljék és becsüljék környezetüket, megismertetjük őket a környezettudatos életvitel alapjaival.

Fontosnak tartjuk, hogy együtt érzők, segítőkészek, önzetlenek, figyelmesek legyenek. Akarati tulajdonságaik a spontán és tervszerű tanulási helyzetekben az önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat terén erősödnek.

Értelmi fejlődésükben legyenek képesek a hároméves nevelési folyamat eredményeként tapasztalataik, ismereteik rendezésére. Legyen igényük az újabb ismeretszerzés. Tekintettel az anyanyelvű nemzetiségi nevelésre, erősödjenek a gondolkodás, figyelem, asszociációs képességek, melyekkel a kommunikációs helyzetekben a válaszadó szerepkörnek tudnak megfelelni.

2. 2. Alapvető céljaink, feladataink

Az óvodai nevelés célja az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori és egyéni sajátosságok; az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével úgy, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Óvodánk funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő.

Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Célunk a gyermekeket a három-négyéves nevelési folyamatban sokoldalú képességfejlesztéssel a német nyelvű szituatív beszédig eljuttatni

Célunk a német kisebbség még élő szokásainak megismertetése, nyelvének, kultúrájának ápolása; az önazonosság megőrzése, erősítése, átörökítése az óvodások

hétköznapi tevékenységrendszerében és az ünnepeken. Ezért is hívtuk életre német nemzetiségi tánccsoportunkat.

Feladatok

◆ Játék

- A játékot alapvető és legfőbb tevékenységformának tekintjük.
- Segítjük a gyermekeket abban, hogy a játék minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon.
- A játékhoz szükséges feltételek biztosításával lehetőséget adunk a gyermeki benyomások, tapasztalatok feldolgozására, bővítésére, kiegészítésére.
- Az óvodáskor játékfajtáinak tartalmi gazdagítása az egyéni fejlődési ütem figyelembe vételével valósul meg.
- Fontosnak tartjuk a szabad választás, döntés képességének kialakítását, erősítését, a folyamatos megerősítést, mely a pozitív érzelmi töltés megtartását segíti.
- A gyermek anyanyelvén képes játszani, ezért a nyelvhasználat a játékban az egyéni képességek, egyéni affinitás függvénye.

◆ Anyanyelvű nemzetiségi nevelés

- Különböző interakciókban a kommunikációs helyzet felismerését, szerepnek megfelelő nyelvhasználatot biztosítunk.
- Német nyelven az artikulációs bázis erősítését, a szókincs és fogalomkörök bővítését segítjük, a mondatalkotó készség kialakulását fejlesztjük.
- A kisebbség szokásainak, hagyományainak megismertetésével, a szellemi, tárgyi kultúrából ismereteket közvetítünk.

◆ Motorikus képességek fejlesztése köréből

Mozgás, testnevelés

- Lehetőséget biztosítunk a gyermekek mozgásigényének kielégítésére
- Elősegítjük a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését
- A gyermekek természetes mozgását, a gyermekek testi képességeit fejlesztjük.
- Rendszeres mozgáslehetőség biztosításával segítjük a kiegyensúlyozott lelki fejlődést.
- A változatos mozgáslehetőségekkel fontos személyiségjegyeket alakítunk.
- A nemzetiségi nyelv fejlesztésében ez passzív szókincset jelent a gyermekeknek, elsősorban a megértést várjuk el.
- A mozgásos népi gyermekjátékokkal hagyományt ápolunk.
-

Ének, zene, énekes játék

- Fontosnak tartjuk a zenei élményhez juttatást.
- Zenei hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket fejlesztjük, zenei alkotó kedvüket erősítjük.
- Az érzelmeken keresztül megszerettetjük az éneklést, az énekes játékokat.
- Tapasztalással segítjük a felismerést: énekelni minden nyelven jó!
- Helyi gyűjtésekből nemzetiségi sajátosságokkal ismertetjük meg a gyermekeket.
- Német nyelven aktív szókincsként, alapvető fogalmak ismeretét várjuk el.

◆ Rajzolás, mintázás, kézimunka

- A térbeli tájékozódó és rendező képességet, komponálási, képolvasási ítézőképességet alakítjuk az esztétikai érzék fejlesztésével.
- A különböző technikákban nemzetiségi sajátosságokkal ismertetjük meg a gyermekeket.
- Teret adunk az alkotóképesség fejlődésének

◆ Kommunikációs képességfejlesztés körében

A magyar anyanyelvi nevelés keretein belül

- A világ megismerését, az önismeret mélyítését segítjük a belső képteremtés képességének alakításával.
- Rövid történetek, népmesék közvetítésével identitást alapozunk, formálunk.
- A hasonlóságok, különbségek érzékeltetésével (magyar-német) a más kultúrák iránti érdeklődést erősítjük.
- Dramatizálással, bábozással, önálló mesemondással a beszédkészséget fejlesztjük, a kommunikációs helyzetfelismerést segítjük.

◆ Kognitív képességek fejlesztésének körében

A külső világ tevékeny megismerése, benne a matematikai tapasztalatok

- Segítjük az önmagukról, környezetükről, a világról való tapasztalatszerzést.
- A társas magatartás képességét erősítjük közös feladatokban.
- Arra törekszünk, hogy pozitív érzelmi viszony alakuljon ki bennük szülőföldjük és a német nemzetiség szokásaihoz, hagyományihoz egyaránt
- Matematika jellegű tevékenységekben segítjük tapasztalatszerzésüket, formáljuk véleményalkotásukat.
- A fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformák alapozására, alakítására

◆ Tanulás

- Valamennyi képességekben spontán és szervezett tanulási helyzetekben adunk lehetőséget az ismeretek bővítésére, kiegészítésére.
- A különböző tanulási helyzetekben a szándékos figyelem erősítését segítjük, a figyelem terjedelmének, tartalmának növelésével. Cél a figyelem átvitele, megosztása.
- A felismerés mellett a felidézés képességét erősítjük.
- A szemléletes képi gondolkodás lehetőségeivel az elemi fogalmi gondolkodás kialakítását segítjük.

◆ Munka jellegű tevékenységek

- Célunk, hogy ezekben a tevékenységekben olyan készségek és tulajdonságok alakuljanak ki, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait.
- Pozitív értékeléssel, megerősítéssel kívánjuk elérni, hogy a gyermekek szívesen vállaljanak feladatokat, egyéni megbízatást.
- Célunk, hogy a gyermekek az egyes munkafajtákban sokféle munkafázist, eszközt megismerjenek, problémahelyzetekben ezeket az ismereteket alkalmazzák.
- Nemzetiségi nyelvi ismereteik, szókincsük, mondatalkotó készségük az eszközök, munkafázisok megismerésével, önálló nyelvi alkalmazással bővül, megszilárdul.
- A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, a gyermeket magához mérten fejlesztő értékelést igényel

2.3. Az óvodába lépés feltételei

Óvodánk nemzetiségi intézményként a 3. életévüket betöltött nemzetiségi származású és a német nyelv iránt érdeklődő szülők gyermekeit fogadja.

Az óvodai felvételekről, az esetleges elutasításról írásban értesítjük a szülőket, minden esetben megkeresve számukra a férőhelyet biztosító óvodát. Túljelentkezés esetén az intézményvezetés által jóváhagyott prioritáslista lép életbe. A fellebbezések elbírálása a fenntartó hatáskörébe tartozik.

A beiratkozást megelőzően nyílt napokat szervezünk leendő óvodásaink számára.

2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Óvodai nevelésünk eredményességét a tanuláshoz szükséges képességek alapvetően meghatározzák.

Normál fejlődés esetén a gyermek az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához szükséges fejlettségi szintet. Az iskolai életre való alkalmasságnak testi, lelki és

szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finom motorika. Mozgását, viselkedését, testi, lelki szükségleteit szándékosan irányítani képes.

A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek érdeklődésével, nyitottságával készen áll az iskolába lépéshez.

A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme; kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás is.

A **szociálisan** érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését;
- feladattudata kialakulóban van, ez a feladatmegértésben, feladattartásában a feladatok eredményes elvégzésében nyilvánul meg; ezt a tevékenységet kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja;
- pozitív viszony jellemzi a német nyelvhez

3. Óvodai nevelésünk keretei

3.1. Gondozás

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Ezt a gondozási szokásrendszer kialakításával, a testi szükségletek kielégítésével, mozgásigényük kielégítésével kívánjuk elérni.

Fontosnak tartjuk a gyermekek egészségének védelmét, edzettségük biztosítását.

A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul, folyamatos megfigyeléssel segítjük az egyéni sajátosságok feltárását. Arra törekszünk, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségleteiket.

Az óvónő az óvodába lépés pillanatától biztosítja az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét. Az óvónő feladata a beszkoktatás ideje alatt személyes példamutatással együttes tevékenységekben a helyes sorrendek, fogások bemutatása. Erre azért is szükség van, hogy a dajkák pontosan ugyanazokat a szabályokat, mintákat várják el a gyermektől, mint az óvónők.

Az étkezési szokásokat részben a folyamatosság módszerével alakítottuk ki.

Ez a reggeli és uzsonna időre vonatkozik. Az ebédet az MNÁMK konyhájáról szállítják át, a dajkák, tálalnak és mosogatnak. A gyermekek különböző táplálkozási, testápolási, öltözködési szokásokat hoznak a családokból. Ezért ezen a területen különösen fontosnak tartjuk az együttnevelést.

Az óvónő feladata a gyermek egyéni szokásainak megismerése, annak tiszteletben tartása. Feladata továbbá a szülőknek megmutatni, hogy az óvoda milyen feltételeket biztosít az egészséges életmód szokásrendszerének kialakításához. További feladatunk a szülők tájékoztatása az óvodai szokások elfogadásáról, következetes betartásáról; valamint a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme óvodai életünknek. A gyermekek a különböző mozgáshelyzetekben szabad választás alapján mozgásfejlesztő eszközök igénybevételével egyénileg gyakorolják a mozgást. Az óvónő feladata a feltételek biztosítása, az egyéni tervszerű fejlesztés.

Fontosnak tartjuk az edzéslehetőségek biztosítását. Városunk fedett uszodával rendelkezik, szervezzük a nagycsoportosok úszásoktatását, szülői segítséggel. Szakképzett edzők, pedagógusok vezetésével labdajátékok alapjaival is ismerkedhetnek a nagycsoportosok a tornaszobában, délutánonként.

Edzési lehetőség télen a szánkózás, korcsolyázás, erre alkalmas helyet találunk az óvoda környékén, valamint a városi jégpályán.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

- A gyermekek a szokásrendszernek megfelelően önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Vigyáznak a tisztálkodási eszközökre, önállóan használják a papír zsebkendőt tüsszentésnél, köhögésnél.
- Önállóan döntenek az ételek mennyiségének megválasztásában, készségi szinten használják az evőeszközöket.
- Esztétikusan terítnek.
- Naposi teendőket látnak el.
- Önállóan öltözködnek, ruhájukat ki- begombolják, összehajtják.
- Ágyneműjüket önállóan összehajtják
- Környezetükben igyekeznek rendet tartani.

A német nyelv az egészséges életmódra nevelésben

Feladataink:

- Biztosítson az óvónő - már az óvodába lépéskor - az önálló testápolási, öltözködési étkezési helyzetekben lehetőséget a nemzetiségi nyelv megismerésére, helyes alkalmazására. Mutasson erre személyesen is jó példát.
- Hívja fel a szülők figyelmét a gondozással, étkezéssel, öltözéssel kapcsolatos kifejezések használatára a családban is.
- Az óvónő vegye figyelembe az egyéni beszédfejlődés ütemét és a gyermek saját kialakult szokásrendszerét.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésüldödnék, a felsorolt tevékenységek során használatos kifejezéseket alkalmazzák német nyelven.
- Ismerik az étkezés során használatos eszközök, ételek neveit német nyelven.
- Önállóan öltöznek és használják ruhadarabjaik neveit német nyelven.
- Környezetük rendben tartása során használják a német nyelvi kifejezéseket, kéréseket.
- Ismereteket szereznek a különböző tevékenységek során, azt szavakkal rövid tömondatokban közlik német nyelven.

3.2. Óvodánk ünnepei, rendezvényei, hagyományrendszerünk

Nevelőmunkánkban a közös élményekre épülő közös tevékenységeket tartjuk fontosnak.

Erre az alapelvre építünk az óvoda ünnepei, rendezvényei szervezésekor.

Itt is érvényesül az az elvünk, hogy a német nyelv elsajátítása az óvoda és a családok közös feladata. A magyarországi németek hagyományait ápoljuk a gyermekek aktuális életkörülményeinek figyelembevételével.

Óvodánk napirendjében a rituáléknak, a nyelv és a kultúra közvetítését szolgáló kezdeményezéseknek meghatározott helye van.

Ünnepeink, rendezvényeink egy nevelési évben

A gyermekcsoporton belüli ünnepek

- Születésnap
- . Névnap

Őszi ünnepkör:” Kinder-Oktoberfest”, Márton-nap

Téli ünnepkör: Advent, Mikulás, Karácsony-várás, Medve-nap, Farsang

Tavaszi ünnepkör: Nemzeti ünnep, Húsvét, Nemzetiségi napok, Anyák-napja

Nyári rendezvények: Ballagás, Bagoly-túra, Gyermek-napi kirándulások

A gyermekcsoporton belüli ünnepek tartalma

- Mozgás, mozgásos játékok
- Énekes gyermekjátékok, körjátékok, hangszeres drámajátékok, tánc
- Mesék, versek, mondókák. mesedramatizálás
- Találós kérdések, népi jóslások, rigmusok. Jókívánságok
- Saját készítésű, változatos technikával készült igényes ajándékok
- A gyerekekkel közösen elkészített sütemények
- Saját készítésű dekoráció

Az óvodai gyermekcsoportok közös ünnepei

- Adventi hangverseny
- „Kisfarsang”
- Farsang
- Nagycsoportosok búcsúztatása
- „Bagoly-túra”

A közös ünnepek tartalmi

- Mozgásos játékok, versenyjátékok
- Hangszeres zenei előadások a zeneiskola, az MNÁMK énekkarának közreműködésével
- Énekes játékok, körjátékok
- Versek, mesék, mondókák
- Találós kérdések, népi jóslások, csúfolók
- Termények betakarítása, felhasználása, tartósítása
- Barkácsolás, népi játékok készítése termésből, többféle ábrázolási technika felhasználásával kiállítás anyagának összeállítása a terményünnepre, mézeskalácssütés, gyertyaöntés.

Óvodásaink részvétele az MNÁMK ünnepein

- Tanévnyitó ünnepély
- Adventi hangverseny
- Sváb bál

3. 3. Heti rendünk, napirendünk

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.

hetente	kötelező	- Mozgásképességek fejlesztése
hetente	kötetlen	- Kommunikációs képességek fejlesztése - Rajz, mintázás, kézimunka
havonta	kötelező	- nagycsoportoknak havonta egy komplex foglalkozás

A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként

	Vers - mese	Ének - zene	Rajz, mintázás, kézimunka	Testnevelés	A környezet megszeretése, megismeretése
3 - 4 évesek	5 - 10'	10 - 15'	10 - 15'	20 - 25'	10 - 15'
4 - 5 évesek	10 - 15'	15 - 20'	15 - 20'	25 - 30'	15 - 20'
5 - 6 - 7 évesek	15 - 20'	30 - 35'	30 - 35'	30 - 35'	30 - 35'

A 3 - 4 évesek napi szervezett tanulási időkerete: max. 35 perc

A 4 - 5 évesek napi szervezett tanulási időkerete: max. 45 perc

Az 5 - 6 - 7 évesek napi szervezett tanulási időkerete: max. 60 perc

Programunk napirendje

Időtartam	Tevékenység
7 - 9	A gyermekek fogadása Játék, folyamatos reggeli
9 - 10 ³⁰	Kezdeményezések Egyéni képességfejlesztés, foglalkozások
10 ³⁰ - 11 ³⁰	Játék, mozgás a szabadban Séta, levegőzés
11. ³⁰ - 13	Terítés; ebéd; munka jellegű feladatok
13 - 14. ³⁰	Pihenés, alvás mesével, altatóval
14 ³⁰ - 15 ¹⁵	Uzsonna, munka jellegű feladatok
15 ¹⁵ – 17 ⁰⁰	Játék, egyéni képességfejlesztés kezdeményezés; Játék az udvaron

4. Programunk tartalma, tevékenységformák

4.1. Játék, játékba integrált tanulás

Óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze.

A játék semmi mással nem helyettesíthető, önként vállalt gyermeki tevékenység.

A játék során fejlődik a megismerő tevékenység, pontosabbá válik a valóságról alkotott kép.

Feladataink

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.

A nyugodt, derűs légkör alapfeltétele a játéknak, ez egy jól kialakított szokásrendszerre épül. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy a választott játékot kivel, milyen helyen, mennyi ideig és milyen eszközzel játsszák.

A játékhoz szükséges időkeretet rugalmas, részben folyamatos napirendünk biztosítja. Játékeszközeink balesetmentesek, esztétikusak, fejlesztő hatásúak, megfelelnek az életkori és egyéni sajátosságoknak, hordoznak nemzetiségi jellemzőket.

Az élményszerzés lehetőségét közvetlen tapasztalatszerzés útján biztosítjuk. Figyelünk arra, hogy a gyermekeknek legyenek élményháttereik ,pl. a szerepjátékokhoz.

- A játékban lehetőséget adunk a gyermeki benyomások feldolgozására, bővítésére, kiegészítésére.
- Csoportalakító játékokkal, társasjátékokkal, együttműködést fejlesztő játékokkal segítjük a kapcsolatok kiépítését.
- Szituációs és szimulációs játékokkal segítjük a kapcsolatok keresését, a konkrét megoldások keresését, lehetőséget biztosítunk a beszédképesség fejlesztésére

Gyakorlójátékban fejlesztjük a szem - kéz koordinációt, a dominanciát, a térérzékelést.

Szerepjátékban alakítjuk a viselkedéskultúrát alkalmazkodóképességet, aktivitást, segítőkészséget, a kommunikációs szerepnek megfelelő kifejezésmodot.

Dramatizálással, bábozással erősítjük a pozitív magatartásformát, a kifejezőkészséget és a folyamatos beszédet.

Szabályjátékban fejlesztjük a szabályok pontos betartását.

Konstruktív, építő játékban segítjük az összerakosgatás, szerkesztés örömeinek kibontakozását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósulását.

Barkácsolásban minden tevékenységet közös gyűjtőmunka előz meg, melynek kellékei a nemzetiségre jellemző anyagokat is tartalmaznak (fonal, toll, csuhé, csutka, kóró, stb.).

Szabadban történő játékokban segítjük a társas kapcsolatok kedvező alakulását, az együttműködést, a mozgásigény kielégítését.

Módszertani alapelveink

- Az óvónő a gyermekek egyéniségéből, alkalmazkodó-és helyzetfelismerő képességéből következően, szituációtól függően választ konkrét játéksegítő módszert
- Amennyiben a gyermekek problémamegoldóak, az óvónő követője, szemlélője a játéknak, hagyja cselekedni a gyermekeket.
- Ha szükség van rá az óvónő játékezdeményező, modellnyújtó.
- Akkor avatkozik be, ha a játék olyan konfliktushoz vezet, amit önállóan nem tudnak megoldani; ill. balesetveszélyes
- Az óvónő az egyéni sajátosságok figyelembevételével segít az ötletadásban, témaválasztásban.
- Fontosnak tartjuk az együttérzést, türelmet, a gyerekek játékba való beleélését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

A gyermekek

- Játékában dominánsan jelentkezik a szerepjáték
- Kitartóan, hosszú ideig képesek egy témában játszani
- Ismert meséket dramatizálnak
- Élvezik a szabályjátékokat, képesek a normákat betartani
- Interakciójuk gazdag, kultúrált, érthető
- Kialakul az együttjátszás igénye
- Egymás játékát kiegészítik, segítik
- Saját ötleteik alapján próbálkoznak játékeszközök készítésével, azokat alkalmazzák
- Problémahelyzetek megoldására vállalkoznak

Játékba integrált tanulás

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, és ezáltal fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Az óvodás gyermek értelmi képessége: észlelése, érzékelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási helyzetek, melyekben az óvónő irányítja a tapasztalatszerzést.

A spontán és szervezett tanulási helyzetekben a szándékos figyelem erősítését segítjük a figyelem terjedelmének, tartalmának növelésével. Erősítjük a felismerés képessége mellett a felidézést. A szemléletes, képi gondolkodás erősítésével megalapozzuk az elemi, fogalmi gondolkodást.

A játékba integrált tanulás azt jelenti a gyakorlatban, hogy a gyermekek a tevékenységek után visszatérhetnek választott játékukhoz.

4.2. Nemzetiségi német nyelvi nevelés

Feladataink:

Az óvónő modell szerepéből adódó feladataink

- Folyamatosan fejlesszük nyelvi kultúránkat (önképzés, továbbképzés).
- Beszédünk a gyermek számára követésre méltó, változatos, szemléletes, kifogástalan legyen.

Az óvónő - gyermek kapcsolatából adódó feladataink

- Pozitív megerősítéssel motiváljuk a gyermekek nyelvelsajátítását.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek egyéni beszédsajátosságait, innen indul az egyéni fejlesztés.
- Figyelembe vesszük az egyéni beszédfejlődés ütemét.
- Igyekszünk megérteni az alig beszélő, nehezen megszólaló gyereket, alkalmat keresünk a szóbeli aktivizálásukra.
- Figyelünk a nyelvi keveredésre
- Minél több lehetőséget biztosítunk a gyermekek szókincsének, mondatalkotó képességének, kifejezőképességének fejlesztésére, a passzív nyelvi ismeretek aktivizálására.

Nyelvi feladataink az egyes képességfejlesztési területeken

Motorikus képességek fejlesztése

- Sokféle mozgástevékenységben a beszéd észlelésén és értésén keresztül valósul meg a nyelvi fejlesztés.
- Sokféle mozgástevékenységben a megértés szemléletes segítségével elsősorban szókincsük gyarapodjon.

- Változatos tevékenységeken keresztül sajátítsanak el aktív szókincset, nyelvi kifejezéseket a nagymozgások, finommotorika, testséma, térorientáció területén.
- Zenei képességfejlesztésben aktív nyelvi szókincsük bővüljön a fogalompárok, zenei hangszínek, hangszerek megnevezésével.
- Zenei képességfejlesztésben ismerkedjenek meg a nemzetiségi nyelv zenei sajátosságaival (zenei hangsúlyok, mozgásformák, speciális mozgások révén).
- Zenehallgatásra nevelésben hallgassanak nép- és műdalokat, jellemző kórusműveket, hangszeres zeneműveket.

Rajzolás, mintázás, kézimunka

- Gyarapodjon aktív nyelvi szókincsük a változatos technikák megismerésével, alkalmazásával, az eszközök, műveletek, folyamatok megnevezésével
- Ábrázoló tevékenységükben szemléltetés segítségével megértik a kéréseket, utasításokat.

Kommunikációs képességek fejlesztése

- Kommunikációs helyzetekben elsősorban a válaszadó szerepkör gyakorlására biztosítunk lehetőséget.
- Változatos gyakorlási lehetőségekben törekszünk a szép, kifejező nyelvi megnyilvánulásra.
- Beszédészlelési és beszédértési feladatokban ismerkednek meg a gyerekek a német nyelv sajátosságaival.
- Játékos helyzetekben fejlesztjük a folyamatos beszédet.
- A nemzetiségi nyelvi kultúrából is megismernek a gyerekek meséket, verseket, mondókákat, történeteket.

Kognitív képességek fejlesztése

- Tapasztalati úton gyűjtsenek aktív nyelvi ismereteket az évszakokról, állatokról, növényekről, emberekről, matematikai ismeretekről.
- A tapasztalás, emlékezés, megértés folyamataiban aktív szókincsük gyarapodjon.
- Az összefüggések felismerését kísérik egyszerű nyelvi kifejezésekkel.

Feladataink a nemzetiségi ismeretek köréből

Lakóhely, emberek témakörben

- Ismerjenek meg nemzetiségi épületeket, intézményeket szűkebb, tágabb

lakóhelyükön. (templom, múzeum, kiállító terem stb.)

- Tapasztalati úton szerezzenek ismereteket nemzetiségre jellemző növényekről, virágokról, állatokról
- Tapasztalás útján ismerjenek meg különböző népi kismesterségeket

Szellemi kultúrából

- Helyi gyűjtésekből mondókákkal, versekkel, köszöntőkkel, dalokkal, népi játékokkal ismerkedjenek meg
- Népi hangszerek, mozgásos játékok, társasjátékok megismerése
- Helyi mesék, rövid történetek, nyelvtörők, találós kérdések megismerése nagyszülők, szülők közreműködésével.

Tárgyi kultúrából

- Ismerkedjenek meg tapasztalás, szemléltetés útján mezőgazdasági munkákkal, nemzetiségi vidéken. (falusi udvar, jellegzetes gazdálkodás, szüret, kukoricamorzsolás, vetés, betakarítás, stb.)
- Ismerjenek meg népviseleteket, egyes darabokat használjanak az óvodai életben (játékokban, ünnepen).
- Tárgyi emlékeket gyűjtsenek szülők, nagyszülők bevonásával, ezeket helyezték el csoportosítás után a csoportszobában.
- Népi gyermekjátékokat készítsenek nagyszülők, óvónők segítségével.
- Óvodai tevékenységeikben alkalmazzanak a nemzetiségre jellemző anyagokat, technikákat. (szalma, toll, vessző, agyag, fonal; hímzés, fűzés, szövés, fonás stb.)

Identitástudat kialakításához

- Ismerjenek meg nemzetiségi hagyományokat dalokkal, táncokkal, rigmusokkal, játékokkal (búcsú, farsang, lakodalom).
- Nemzetiségi ünnepekre népviseleti ruhák készítése, viselése.
- Régi konyhaművészet megismerése, összekapcsolása a modern táplálkozással (sütés, gyümölcsök felhasználása - szárítás, aszalás, lekvárkészítés, tejkészítmények, ízesítés jellegzetes fűszernövényekkel, rozmaring, kapor)
- Ünnepekre nemzetiségi sajátosságokat hordozó ajándékot készítsenek. (karácsony, húsvét)

Módszertani alapelveink

- Következetes német nyelvhasználat minden beszédhelyzetben.
- Követésre méltó beszédmodell az óvónő részéről.
- Az egyéni beszédfejlődés, életkori sajátosságok figyelembevétele.
- A játékosság érvényesítése.
- Feltételek biztosítása a kommunikációs helyzetnek megfelelő viselkedéshez, a szóbeli kifejezőkészség, a folyamatos beszéd gyakorlásához.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Ismerik és megnevezik németül a testrészeket, megértik és alkalmazzák a testsémával kapcsolatos névutókat, irányokat.
- Társas helyzetekben német nyelven kezdeményeznek mozgásos játékokat.
- Életkori sajátosságuknak megfelelő hangmagasságban ismernek dalokat, körjátékokat, gyermekjátékokat. Nyelvjárásban is ismernek dalokat, körjátékokat.
- Felismerik a német zene jellemzőit, alkalmazzák zenei tevékenységükben (jellegzetes mozgások, térformák, zenei hangsúlyok)
- Ismernek jellegzetes népi nemzetiségi hangszereket (szájharmonika, harmonika, fúvós hangszereket)
- Rajzolásukban, manuális készségfejlesztő tevékenységeikben németül megneveznek, alkalmaznak tárgyakat, eszközöket, munkafolyamatokat, formákat, színeket
- Tudnak a kommunikációs helyzetnek megfelelően viselkedni (egyszerű kérdések, válaszadó szerepkör minden helyzetben).
- Különbséget tesznek a nyelvhasználatban (német, magyar).
- Ismernek, önállóan mondanak verseket, mondókákat német nyelven is.
- Aktívan részt vesznek német mesék dramatizálásában.
- Megneveznek tárgyakat, dolgokat, épületeket
- Megneveznek növényeket, állatokat, évszakokat.
- Matematikai tevékenységekben németül számolnak.

4.3. Motorikus, pszichomotorikus képességek, készségek fejlesztése

4.3.1. Mozgás,

Feladataink:

- A feltételek megteremtése a biológiai fejlődés elősegítéséhez, a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességének növeléséhez.
- A gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építés.
- Alkalmak biztosítása mozgástapasztalatok szerzésére.
- A játékok feltételeinek biztosítása.
- A megfelelő öltözék biztosítása minden gyermek számára.
- Az óvodai mozgás, testnevelés feladatainak teljesítéséhez a feltételek megteremtése.
- A szülők figyelmének felhívása az óvodán kívüli mozgási lehetőségekre (uszoda, játszótér, kerékpározás, rollerezés, szánkózás, síelés, kirándulások).
- Az egészség megóvása, a megfelelő mozgáskultúra fejlesztése

Gyermeki tevékenységek:

- Szerep- utánczó játékok, futójátékok: sorban, körben, szétszórta, több csoportban, párokban, egy vagy több sorból, kettős körből, fogásmód változtatásával.
- Szabályjátékok: versenyek, sorversenyek
- Gimnasztika: Szabad-, páros-, társas-, kéziszer-gyakorlatok többféle kézi szerrel.
- Padgyakorlatok különböző alapformákban
- labdagyakorlatok: alsó- felsődobás.
- Gyakorlatok különböző testhelyzetekben guggoló-, lépő-, lebegő-, alapterpeszállásban, térdelésben, törökülésben,
- Gyakorlatok zsugor- sarokülésben, mellső-, hátsófekvőtámaszban.
- Kar-, törzs-, lábmozgások: karkörzés, lábkörzés, törzsgyakorlatok.
- Járás természetes módon különböző alakzatokban, különböző

testhelyzetekben.

Futás: Fussanak természetes módon, kötetlenül, különböző alakzatokban. Vegyenek részt versenyeken.

Ugrás: Néhány lépés nekifutással próbálják a távol- és magasugrást.

Próbáljanak egy lábon és páros lábon ugrálni 4-5 akadályon

keresztül. Adjuk meg a lehetőséget a mélyugráshoz.

Támasz, függés: Másszanak hely-, helyzetváltoztatással, irányváltoztatással.

Teremtsük meg a lehetőséget különböző szerek alatti, bújásnak, kúszásnak, mászásnak. Másszanak át-, fel-, le, különböző szerekre támasz-, fogáskereséssel, tempóváltoztatással.

Guruljanak egyenes irányba a test hossz tengelye körül.

Végezzenek gurulóátfordulást különböző testhelyzetekből.

Ismerkedjenek a kézállás technikájával.

Egyensúly gyakorlatok:

Egyensúlyozzanak természetes módon padon járással 360 fokos fordulattal.

Egyensúlyozzanak nehezékekkel. Próbáljanak egyensúlyozni kézi szerrel.

Dobás: Ismerkedjenek a labda fogásával, tartásával.

Adjunk lehetőséget a dobásra különböző nagyságú és súlyú labdával.

Próbálkozzanak a célba dobással.

Labdagyakorlatok: Próbálják vezetni a labdát járás, lassú-, gyorsfutás közben.

Igyekezzenek elkapni a labdát. Próbálják a labdaátadást társnak.

Módszertani alapelveink

- A gyermekek egyéni képességeihez való alkalmazkodás.
- Cselekvéses tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Elfogadják az óvónő irányítását, önállóan is képesek szabályjátékok, futó-, fogójátékok játszására.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik.
- Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban és ugrásban növekednek.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Tájékozódó képességük térben és időben fejlődik.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Egyéni-, csoportos-, sor- és váltóversenyen a szabályokat pontosan betartják.
- Változtatják a természetes járást az ütemes járással.
- Ugrásukat talajéréskor fékezni tudják.

- Célba dobnak egykezes felső dobással.
- Gurulóátfordulást végeznek hajlított térdű terpeszállásból zsugorülésen át alapállásba.

4.3.2. Ének, zene, énekes játék

Feladataink:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- A tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése.
- 1.) - Énekes játékok tanulásával az esztétika, a közös játék örömeinek kialakítása.
- 2.) - Zenei képességek fejlesztése:
  - a magasabb és mélyebb hangok felismerése,
  - a halk és hangos közötti különbség megfigyelése, felismerése, alkalmazása
  - dallam felismerése dúdolásról, hangszerről,
  - különböző hangszínek felismerése (zörejek, hangszerek)
  - néhány hangszer hangjának és játékmódjának megismerése,
  - az egyenletes lüktetés és dalritmus megkülönböztetése és összekapcsolása,
  - dallambújtatás
- 3.) - A zene hallgatására nevelés
  - A gyerekek zenei élményhez juttatása.
  - A kóruséneklés, hangszertanulás iránti érdeklődés felkeltése.
  - A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének fejlesztése.

Gyermeki tevékenységek

- Dalok, dalos játékok, mondókák tanulása magyar és német nyelven egyaránt.
(A dalanyag 4-6 mondóka, 16-20 gyermek-játékdal, 5-6 műdal.)
- A dalokhoz tartozó játékok gyakorlása szép testtartással, esztétikus kivitelezéssel.
- Zenei képességfejlesztő játékok játszása
  - magas - mély hangok megkülönböztetésére,
  - halk - hangos megkülönböztetésére,
  - dallamfelismerés dúdolásról, hangszerről,
  - hangszínelismerés (zörejek, hangszerek),

- hangszerek hangjának és játékmódjának megkülönböztetésére,
- egyenletes lüktetés és dalritmus alkalmazására,
- dallambújtatás.
- Koncertek, zeneórák látogatása
- A zenehallgatás keretében műdalok, gyermekdalok meghallgatása az óvónő előadásában (hangszeren is), illetve CD-ről.

Módszertani alapelveink

- Az egyéni képességek figyelembe vétele
- Tapasztalatszerzési lehetőségek nyújtása.
- A tárgyi- és hangulati feltételek biztosítása.
- Az éneklés fejlődésének biztosítása.
- Játékos cselekvések.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Mondókákat, hat hang terjedelmű dalokat és 5-6 alkalmi dalt (magyar és német nyelvűeket egyaránt) tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek.
- 10 dalt olyan biztonsággal csoportosan és egyénileg is énekelnek, hogy azokat elkezdni is képesek.
- A magas és mély éneklés közti különbséget felismerik, maguk is tudnak magasabban és mélyebben énekelni, dalt elkezdni (a magas-mély, halk-hangos kifejezéseket német nyelven is alkalmazzák).
- Felelgetős játékokat 2 csoportban folyamatosan, az óvónő segítségével énekelnek.
- Halkan és hangosan énekelnek, tapsolnak, beszélnek.
- A dallamot felismerik dúdolásról, hangszerről, hasonló fordulatokból, sajátos motívumokról.
- A hangszínek finom eltéréseit felismerik.
- Ismerik az egyes hangszerek hangját, megszólaltatásuk módját (a hangszerek nevét németül is alkalmazzák).
- Az egyenletes lüktetést a dal ritmusától megkülönböztetik.
- A dalok, mondókák ritmusát összekapcsolják.
- Szöveges ritmusmotívumokat tapsolnak vissza.
- Szép testtartással, kézfogással járnak körbe.

- Térformákat alakítanak ki az óvónő segítségével is.
- Ütőhangszerek alkalmazásával képesek a lüktetést, a ritmust és a motívumhangsúlyt kiemelni.
- A dalokhoz játékos mozdulatokat találnak ki.
- Dallambújtatást végeznek rövid, majd hosszabb motívumszakaszokkal.

4.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Feladataink:

- A gyermekek látáskultúrájának fejlesztése érdekében megfigyelés, tapasztalatszerzési lehetőségek és élmények biztosítása.
- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, fontos, hogy ehhez megfelelő légkör, hely, idő, megfelelő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag álljon rendelkezésre.
- A munkához kellő időtartam biztosítása
- Eszközök és anyagok tulajdonságainak és a velük való bánásmódnak a megismertetése.
- A gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének fejlesztése egyéni érettségi szintjükhöz igazodó differenciált fejlesztéssel.
- A vizuális képességek fejlesztése: képi gondolkodás, megjelenítő és konstruáló képesség.
- A kreativitás érvényre jutásának segítése.
- Az esztétikum iránti vonzódás megalapozása esztétikus környezet biztosításával.

Gyermeki tevékenységek

- Építés:
- Az építés által létrehozható alakzatokkal, a gyerekek alapvető térbeli tapasztalatokat gyűjtnek.
- Megjelenik a gyermekek környezetalakításban történő aktív közreműködése.
- Képalakítás
- Megjelennek a többalakos térbeli kompozíciók.
- A gyerekek önállóan készítik, fejezik be munkáikat.
- Megnézegethetik egymás munkáit.
- Szabadon megválaszthatják azokat a színeket, technikákat, amelyekkel

dolgozni szeretnének.

- Lehetőségük van az élményeken és egyéni tapasztalatokon alapuló egyéni kifejezésre.

- Készíthetnek játékeszközöket, bábokat, ajándéktárgyakat.

- A plasztikai munka során megjelenik a formák tagolása, a formai jellemzők kifejezése a gyermekmunkákon.

Módszertani alapelvek

- A gyermekek életkori sajátossága az érzelmi dominancia, fontosnak tartjuk ennek érvényesítését a rajzolásban.

- A motiváció elvének érvényesítése.

- A differenciált bánásmód elvében érvényesítjük az egyéni adottságokat, az egyéni fejlődési ütemet.

- A tevékenykedtetés elvének érvényesítése.

- A tevékenység tárgyi és hangulati feltételeinek biztosítása.

- A játékosság elvének érvényesítése.

- A játékosság jellemzői a rajzolás területén:

- örömszerzést nyújt,

- teret ad az önállóságnak, kreativitásnak,

- frusztrációmentes.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Sokféle tapasztalattal rendelkeznek zárt és nyitott terek kialakításában.

- Képesek a tárgyak főbb formai jellemzőinek megnevezésére.

- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.

- Formaábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.

- Próbálkoznak az egyszerű mozgások jelzésével.

- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, kellékeket.

- Önállóan díszítenek tárgyakat.

4.5. Kommunikációs képességek fejlesztése

4.5.1. Magyar anyanyelvi nevelés óvodánkban

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma kertében megvalósítandó feladat.

Feladataink

- Beszédünk a gyermek számára követésre méltó, változatos, szemléletes, kifogástalan legyen.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása

Az óvónő - gyermek kapcsolatából adódó feladataink:

- Figyelemmel kísérjük a gyermekek egyéni beszéd-sajátosságait, így kezdjük el az egyéni fejlesztést
- Figyelembe vesszük az egyéni beszédfejlődés ütemének különbségeit.
- Igyekszünk megérteni az alig, vagy keveset beszélő gyermeket, alkalmat keresünk a szóbeli aktivizálásra.
- Idejében felismerjük a beszédhibákat, rosszul képzett hangokat, szükség szerint igénybe vesszük a logopédus segítségét.
- Minél több lehetőséget biztosítunk a gyermekek szókincsének gyarapítására, passzív szókincsük aktivizálására.

Gyermeki tevékenységek

- *játékban* kialakult társas kapcsolatokkal fejlesztjük a beszédet, lehetőséget teremtünk párbeszédek kialakulására vagy a csoportos beszélgetésbe való bekapcsolódásra
- *gondozási* tevékenységeink közben folytatott beszélgetésekkel elősegítjük a pozitív érzelmi kapcsolat kialakulását, elmélyülését, így biztosítjuk a gyermek jó óvodai közérzetét;
- *szerep- vagy szituációs, ill. didaktikus játékok* során a gyermek felismeri és gyakorolhatja a különböző beszédhelyzetekhez illő beszédmódokat, nyelvi eszközök használatát
- *nyelvi játékaiknak* közvetlen beszédfejlesztő céljuk van; ezek mozgásra, cselekvésre, érzelmi meghatározottságra építve szolgálják az összefüggő beszéd és a párbeszéd fejlesztését;

- a *tanulási folyamatok* során kiemelkedő fontosságú a helyes, pontos nyelvhasználat, a szóbeli megerősítés a gyermek kérdéseire adott pontos válasz
  - *munka* jellegű tevékenységek szükségessé teszik a gyermekek folyamatos, szóbeli kapcsolatát társaikkal, ill. a felnőttekkel

Módszertani alapelveink

- Állandó nyelvhasználat (kommunikáció); beszédhelyzetek
- Modellnyújtás (óvónő, felnőttek)
- Egyéni képességfejlesztés; életkori sajátosságok figyelembevételével
- Nyugodt, szeretetteljes légkör kialakítása
- Játékosság, a tevékenységek hangulati és tárgyi feltételeinek biztosítása
- A folyamatos beszéd, a szóbeli kifejezőkészség fejlődésének, a tanulás optimális feltételeinek biztosítása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek aktívan használják tapasztalatok során bővült szókincsüket
- Párbeszédés és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Beszédük jól érthető, tagolt, megfelelő hangzású, hanglejtésű, folyamatos, összefüggő az anyanyelvükön.
- Gondolataikat, érzéseiket, észrevételeiket, szükségleteiket képesek érthetően, pontosan kifejezni
- Érzékelik és megkülönböztetik a két nyelv sajátosságait (speciális hangzók, mondatintonáció).

4.5.2. Vers és mese

Feladataink

- A vers-mese a nyelvi nevelés legfőbb területe, így a nevelés egész folyamatában, a szocializáció során a beszéd, a gondolkodás legfőbb eszközévé válik.

- A mindennapos meséléssel - mely a kisgyermek higiéniájának elmaradhatatlan eleme - a gyermek érzelmi, értelmi és etikai fejlődését segítjük elő, így erősítjük a belső képalkotás folyamatát.
- Igényesen választjuk vers - mese anyagunkat; merítünk a néphagyomány kincseiből; rövid népmesék közvetítésével identitást alapozunk; ezen keresztül segítjük a világ megismerését; mélyítjük a gyermek önismeretét; erkölcsi tartalmakat közvetítünk.

Gyermeki tevékenység

- *A játékkukat* kísérő mondókázás a mozdulatok egységével érzéki - érzelmi élményt nyújt.
- *Képeskönyv nézegetés* közben beszélgetést kezdeményeznek, kombinálják saját élményeikkel, így feszültségeiket, érzéseiket, félelmeiket kifejezésre juttatják.
- Szívesen hallgatják a mesét, verset (önállóan is *kitalálnak meséket*), történeteket, kis *versikéket* "költenek", sokat halandzsáznak mindkét nyelven.
- *Bábozás, dramatizálás* közben aktívan használják szókincsüket; fantáziájukat kreativitásuk itt jut igazán kifejezésre.

Módszertani alapelveink

- A mese - versmondás spontán, játékos jellegének érvényesítése
- Mindkét nyelv kultúr kincséből egyéni repertoárt állítunk össze
- Dramatizálással, bábozással kommunikációs helyzeteket teremtünk, beszédkészséget fejlesztünk
- Esztétikus, figyelemfelkeltő, természetes anyagokból készült eszközöket alkalmazunk.
- Óvodánkban a népi, klasszikus és a kortárs irodalmi művek egyaránt jelen vannak

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek igénylik, önként kérik a vers - mese ismétlését.
- Segítenek a mesélés feltételeinek kialakításában.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik.
- A folytatásos művek szálait összekötik.
- A mesei motívumok bábozása, dramatizálása, képi megjelenítése kedvelt tevékenységük
- Megjegyzik, alkalom adtán „előveszik” a mese, vers érdekes szólásait.

4.6. Kognitív képességek fejlesztése

4.6.1. A környezet tevékeny megismerése, benne a matematikai tapasztalatok

Feladataink:

- A külső világ tevékeny megismerése a tapasztalatok, ismeretek gyarapításával, feldolgozásával felkelti, illetve ébren tartja a gyerekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíti megismerési vágyukat. Elősegítjük, hogy maguk fedezhessék fel környezetük tárgyait, jelenségeit.
- Lehetőséget adunk a minél több érzékszervvel való tapasztalásra.
- Módot keresünk arra, hogy legyen alkalmuk közvetlen módon találkozni a természetvédelemmel.
- A tapasztalatszerzés módja: az alkalmi és folyamatos megfigyelés, a gyűjtés, szimulációs játékok.
- Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában
- Képességeiket a következő területeken fejlesztjük:
  - Tapasztalás: érzékelés, észlelés, megfigyelés.
  - Emlékezés: képi emlékezés, módszerekre, eljárásokra emlékezés, élmények felidézése.
  - Megértés: azonosítás, megkülönböztetés; összefüggések felismerése; állítások, kérdések, utasítások megértése.
  - Konstruálás: formák, mennyiségek előállítása, megkeresése.
  - Ítéloképesség: annak megítélése, hogy egy tulajdonság igaz-e vagy nem; hogy egy összefüggés fennáll-e; hogy egy állítás igaz-e konkrét helyzetben.

Gyermeki tevékenységek

Tapasztalás:

- Szimulációs játékok a családkról, a család tagjairól, azok szerepéről, feladatairól, a szülők foglalkozásáról.
- Megjelenítik az általuk ismert foglalkozásokat.
- Tájékozódnak a környékükön - intézmények, középületek, üzletek.

- Gyakorolják a helyes közlekedést, megfigyelik a közlekedési eszközöket.
- Megfigyelik a napszakokat, évszakokat, környezetük növényeit, terméseit.
- Megismerik a ház körül élő állatokat, életmódjukat, azok hasznát, kicsinyeiket; néhány vadon élő állatot.
- Megismerik az emberi testet
- Megfigyelik az érzékszervek funkcióit.

Emlékezés:

- Felelevenítik közösen végzett tevékenységek részleteit (sütés, lekvár főzés, saláták készítése).
- Felismernek állatokat képekről - erdők, mezők madarai, állatai, vizek állatai, állatkertben élő állatok.
- Felidéznek a róluk hallottakat.

Megértés:

- Összehasonlítanak tárgyakat, személyeket, halmazokat egy-egy tulajdonság szerint.
- Szétválogatnak tárgyakat, személyeket, halmazokat saját szempont szerint.
- Sorba rendeznek tárgyakat, személyeket, halmazokat felismert "szabályosság" szerint.

Konstruálás:

- Tapasztalatokat szereznek a geometria körében.
- Tájékozódni a térben és a síkban ábrázolt világban.

Ítéloképesség:

- Párosítanak elemeket (több, kevesebb, ugyanannyi fogalma).
- Sorozatokat készítenek mennyiségi tulajdonságok szerint.
- Összemérnek mennyiségeket - hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület.
- Felismerik a színek világosabb, sötétebb árnyalatait.

Módszertani alapelveink:

- Cselekvéses, mikro csoportos tapasztalási lehetőségek biztosítása
- Játékos cselekvések
- Szervezett megfigyelések

- Egyéni fejlődés üteméhez való alkalmazkodás
- Problémahelyzetek teremtése
- A tevékenység tárgyi és hangulati feltételeinek biztosítása
- A folyamatos beszéd, a szóbeli kifejezőkészség fejlődésének biztosítása

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Ismerik lakásuk címét, szüleik foglalkozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Ismerik a környezetük fontosabb intézményeinek rendeltetését.
  - Felismerik és megnevezik környezetükben a színek sötét és világos változatait.
- A tárgyak, jelenségek közötti feltűnő összefüggést felismernek.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak.
- A testrészeket felsorolják, igényesek önmaguk és környezetük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellegzetességeiket.
- Ismerik a növény szót, tudják, hogy fejlődésük és az időjárás között összefüggés van.
- Az általuk ismert állatokat csoportosítják életterük szerint.
- Képesek jól ismert tulajdonságok szerint válogatásra, sorba rendezésre: értik és megfelelően alkalmazzák a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat.
- Hosszúságot, halmazt, mennyiséget tudnak mérni, párosítani.
- Elő tudnak állítani elrendezéssel, bontással többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- Tárgyakat meg tudnak számlálni
- Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, egyes egyszerű tulajdonságokat megnevezni.
- A térben tudnak tájékozódni, értik és követik az irányokat illetve helyeket kifejező névutókat.

4.7. Munka jellegű tevékenységek

Feladataink

- Különböző típusú munkajellegű tevékenységek szervezése, ezek feltételeinek biztosítása.
- Annak megértetése, hogy a gyermekek önmagukért és társaikért is végeznek feladatokat.
- Az egyes munkafajtákhoz megismertetjük az eszközöket, a munkafázisok sorrendjét.
- Megerősítéssel, pozitív értékeléssel motiváljuk ismétlésre, feladatvégzésre a gyerekeket.
- Munkafajták: testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálás, naposi munka, környezetgondozás, kerti munka, a rend fenntartásáért végzett munka.

Gyermei tevékenységek

- A csoportszoba bútorainak, berendezési tárgyainak átrendezése foglalkozásokhoz, alváshoz, étkezéshez.
- Az öltözködés során használatos ruhadarabok fel- lehúzása, gombolás, kötés stb.
- Mosdóban önállóan mosnak kezet, használják a WC-t, ügyelnek a helyiség tisztaságára
- Esetenként a helyiségeket felsöprik, a bútorokat (asztal, szék, babasarok) kiviszik.
- Az udvar rendjének megőrzésében segítenek (papír, szemét összegyűjtése, locsolás).
- A kerti növényápolásnál, gondozásnál (vetés, palántázás, gyomtalanítás) segítenek.
- Önkiszolgálással segítenek az edények, evőeszközök szétosztásában.
- Egyéni szükségleteiknek megfelelően folyadékot töltenek a kancsóba, kiosztják pl. a kenyeret.
- Esetenkénti megbízásokat teljesítenek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Munkavégzésükben önállóak, igényesek.
- Szívesen vállalnak egyéni megbízást.
- Örömmel segítenek.

- Szeretnek meglepetést készíteni.

5. Óvodánk kapcsolatrendszere

5.1. Az óvoda és a család

- A szülőket részletesen tájékoztatjuk a magyarországi német óvodai nevelés sajátos céljairól különös tekintettel a nyelv- és a kultúráközvetítés kettős céljáról
- A szülőket, mint állandó és legfontosabb partnereinket bevonjuk az óvodában folyó nevelési tevékenységbe, közös célokat fogalmazunk meg
- A gyermekek optimális fejlődése érdekében fontosnak tartjuk a szülőkkal való szoros kapcsolat kiépítését, fenntartását
- A szülők problémáit próbáljuk megérteni és nekik lehetőségeinkhez mérten segíteni.

Az együttműködés formái:

- Nyílt nap a leendő óvodásoknak
- Felvételi beszélgetés - kölcsönös információátadás
- Családlátogatás
- Beszoktatás az anyával, vagy más családtaggal
- Fogadóórák, szülői konzultációk
- Szülői értekezletek - fontos információkkal és személyes beszélgetésekkel, a csoportban felmerülő problémák őszinte feltárásával
- Szülőszemináriumok - aktuális témákkal, külső előadóval amelyek az óvoda konkrét szituációival, a családi neveléssel kapcsolatosak (előzetes szülői igény alapján)
- Közös rendezvények szervezése a szülőkkal.
- Szülői munkaközösség működése (éves munkaterv alapján)

A rendszeres megbeszélések során informáljuk a szülőket gyermekük fejlődéséről.

Rendszeresen szervezünk olyan programokat, amikor a szülők és a családtagok bekapcsolódhatnak az intézmény nyelvi és kulturális nevelési tevékenységébe, ismereteket, tapasztalatokat szerezhetnek gyermekükről családon kívüli környezetben is.

A szülők és családtagok magyarországi német nyelvi ismereteit és kulturális hagyományait beépítjük munkánkba.

5. 2. Az óvoda és az MNÁMK más intézményei

Kapcsolat az általános iskolával

- Az óvoda és az általános iskola közötti megfelelő szakmai együttműködés segíti gyermekeinket az átmenet megkönnyítésében
- Az óvónők megismerkednek az iskola elvárásaival, a tantervekkel

Az együttműködés formái:

- Az óvónők és a tanítónők kölcsönös látogatásai, hospitálásai.
- Közös munkaterv segíti munkánkat
- Tanítónők meghívása a szülői értekezleteinkre.
- Közös ünnepek szervezése, illetve egymás ünnepein való részvétel.
- Kiállítások, rendezvények (óvodai, iskolai) kölcsönös látogatása.
- Napi párbeszéd

Kapcsolat a gimnáziummal

- Kiállítások, rendezvények látogatása (nemzetiségi nap).
  - „Karácsony-várás”
- a 11. évfolyamos diákok többen választják óvodánkat az egy hetes „Berufspraktikum” idejére, valamint közösségi szolgálatuk letöltésére.

Kapcsolat speciális iskolákkal, egyesületekkel

- A gyermeki tehetség kibontakoztatása érdekében (zenei, vizuális kultúra, sport) kapcsolatot ápolunk a város más intézményeivel, felhívjuk a szülők figyelmét a lehetőségekre.

Kapcsolat nyilvános képzési intézményekkel:

- Kapcsolatfelvétel a könyvtárral, múzeumokkal és a művelődési házzal, a Baja Marketing képviselőivel, a helyi médiával

Az együttműködés formái:

- Látogatás a könyvtárba, múzeumokba és a művelődési házba.
- Folyamatos információcsere biztosítása.

5. 3. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Fenntartóval

Kapcsolatunk részben hivatalos, támogató jellegű, együttműködő.

A kapcsolattartás formái:

- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- az óvodavezető beszámolója

Egészségügyi szervekkel

A kapcsolattartás formái

- Az MNÁMK gyermekorvosa szükség szerint a rendelkezésünkre áll
- Orvossal, védőnővel alkalmanként esetmegbeszélések.
- Tájékoztató előadások szervezése a szülőknek
- Járvány-ügyi teendők ellátása

Egyházzal

Igény szerint lehetőséget biztosítunk az egyházi személy által vezetett hitoktatásban való részvételre, nagycsoportos gyermekeknek.

Országos, helyi nemzetiségi szervezetekkel

- az Országos Német Önkormányzat Oktatási Bizottságával,
- a Bajai Német Önkormányzattal, a Bácska-Egyesülettel, a „Frankelos Baráti Körrel”, a városban működő Nemzetiségi Ház vezetőjével
- Koch Valéria Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Kollégium és Pedagógiai Intézet
- Baja város másik két német nemzetiségi óvodájával (Szent László ÁMK Óvodája, Damjanich utcai óvoda)

A kapcsolattartás formái

- közreműködünk regionális német nemzetiségi óvodai szakmai csoportokban és hálózatokban
- rendszeresen tájékoztatjuk a nyilvánosságot nyelvi és kulturális programjainkról
- pedagógiai tevékenységünk népszerűsítése érdekében valamennyi fórum és médium lehetőségeit igénybe vesszük

A Bajai Óvodaigazgatósággal szakmai, egymást segítő, együttműködő munkakapcsolatban vagyunk

6. Sajátos feladataink, speciális szolgáltatásaink

Sajátos feladatunk

Gyermekvédelem

A nemzeti köznevelésről szóló törvény kibővítette az óvodavezető felelősségi körét a gyermekvédelmi jelzőrendszernek az intézményhez kapcsolódó feladatainak koordinálásával, ezzel megerősítve az óvoda gyermekvédelmi jelzőrendszerben betöltött szerepét.

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek hozzánk.

Az eredményes személyiségfejlesztés, az egyéni képességfejlesztés az óvodai nevelés eszközeivel csak úgy lehetséges, ha egyénileg ismerjük a gyerekeket, azt a családi háttérrel, amelynek nevelését kiegészítjük. Eddigi működésünk során gyakran figyeltünk fel a gyermekközösségekben kapcsolatzavarra, viselkedészavarra, teljesítményzavarra. Ezek a tünetek arra készítettek bennünket, hogy a mentalhygiénés okokra visszavezethető nevelési problémákat felismerjük, kezeljük.

Az óvodavezető a gyermekvédelmi felelőssel együtt fogja össze ezt a munkát, együttműködve Baja város gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeivel, szakembereivel.

Célunk a gyermekvédelmi munkában

Évenként, gyermekenként feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásainkat a családban, az óvodában hátrányosan érintik (egyedül nevelés, érzelmileg sivár családi háttér, túlzott követelmények, magas óvodai csoportlétszámok).

Az óvónők feladata kompenzálás a nevelőmunkában, a szülőkkel való személyes kapcsolattartás.

A városi szervezésű jótékonyági akciók aktív részesei vagyunk, a szülők örömmel segítenek másokon, ezáltal a gyermekek szociális érzékenysége is fejlődik. Remélhetőleg a segítőkészség is életformájukká válik.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
Az óvoda kötelezettsége, hogy megfelelő tájékoztatást adjon a hátrányos helyzetű gyermekeket megillető kedvezményekről, juttatásokról, lehetőségekről. Az óvoda vezetője a felvételi naplóban feltünteti, ha a gyermek hátrányos helyzetű.

Ebből következően az óvodai élet megszervezésében, tartalmában a hátrányok kompenzálását segítjük az egyéni bánásmód, a tapintatos irányítás és a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítésével. Igyekszünk a szülőkkel személyes kapcsolattartást kiépíteni.

Szükség esetén Pedagógiai Szakszolgálat segítségét is igénybe vesszük.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységünk

A hátrányos helyzetű gyermekek számára személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató fejlesztő programot szervezünk. Az érintett gyermekek fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján, folyamatos nyomon követéssel valósul meg.

Rendszeresen értékeljük a gyermekek haladását, fejlődését, esetleg az ezeket hátráltató okokat. Szükség esetén együttműködünk azokkal a szolgálatokkal, melyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.

Speciális szolgáltatásaink

A nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatásokat az Egységes Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei végzik

- Logopédia: nyelvi-kommunikációs zavarok javítása heti 3 órában.
- Gyógytestnevelés: preventív jelleggel heti 1 órában (a mozgásszervi deformitásokkal és belgyógyászati panaszokkal küzdő gyermekek ellátása)

7. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere

Óvodánk írásos dokumentumai

- MNÁMK - Óvoda Helyi Nevelési Programja
- SZMSZ
- Házi rend
- Gyakornoki szabályzat
- Óvodavezetői beszámoló

Munkaterv

- A nevelési év rendje
  - Tanügy-igazgatási feladatok.
  - A nevelési év kiemelt feladatai
  - A belső ellenőrzés ütemezése
- A munkaközösségek éves terve
- Az óvoda-iskola közös munkaterve
- A szülői munkaközösség éves munkaterve
- Humán erőforrás terv
- Gyermekvédelmi terv

Csoportnaplók:

- A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi programja
- Szokás- és szabályrendszer tervezése, értékelése félévenként
- Eseményterv, programterv félévenként
- A tevékenységi rendszer fejlesztési tervei
- Az egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai

A pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése
- pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése
- helyi nevelési program megvalósításának nyomon követése, ellenőrzése

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvoda vezetője a felelős, tehát az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata.

A munkaközösség vezető és a testület egy-egy tagjának részvételét, eseti feladatait az ellenőrzésben a Szervezeti Működési Szabályzat rögzíti.

Az ellenőrzés a tanév folyamán ütemezetten történik, ezt az munkaterv tartalmazza. Év végén összegző értékelés készül. Az egész óvodát érintő folyamatokban kiemelt jelentőségű a kimenet, az iskolába lépés szorosabb ellenőrzése, értékelése.

A munkaközösség elemző-értékelő munkái szóban, írásban német, illetve kétnyelvűek.

Az egyéni elemzések, értékelések nyelvhasználata a kollégák választása, a vezető ehhez alkalmazkodik.

Az intézmény is elkészítette elvárás rendszerét. ez az alapja a pedagógiai, szakmai ellenőrzésnek.

Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

Az óvodai gyermekcsoportok nevelési - tevékenységi programjának tervezése az adott csoporthoz, a gyermekek aktuális fejlettségi állapotához, fejlődési üteméhez,

igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik. A feladatok egymásra épülnek. Értékelését a csoport óvónői, ellenőrzését a nevelési év elején és végén a vezető végzi. A vezető a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést. Az óvónők a nevelési év végén írásbeli értékelést végeznek a gyermekek egyéni fejlődéséről, a kitűzött feladatok, célok megvalósulásáról.

A gyermekek egyéni fejlődési lapjait összeállítottuk, kiegészítve a német nyelvű megfigyelő lappokkal.

Az egyéni fejlődési dokumentum tehát a következőket tartalmazza:

1. Szociális képességek, magatartás
2. Játék
3. Motoros képességek
4. Kommunikációs képességek
5. Kognitív képességek
6. Német nyelvi fejlődés

Ezek értékelése folyamatosan történik, a csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő év kiemelt feladatait.

A nagycsoportosok képesség-készség szintjének aktuális állapotáról év elején mérést készítenek a Nevelési Tanácsadó szakemberei. Ennek eredménye támpontul szolgál az egyéni fejlesztési tervekhez. Év végén a kontrollvizsgálatot az óvónők végzik saját csoportjukban.

Az óvónők olyan kompetenciák birtokában vannak, melyek alapján képesek a gyermekek aktuális fejlettségi szintjének megállapítására és arra, hogy a nyelvelsajátítási folyamatot az életkori sajátosságoknak megfelelően szervezzék és kövessék. Ehhez a munkához szakmai útmutatók állnak rendelkezésünkre.

Az érdekegyeztetés, érdekérvényesítés érdekvédelem fórumai óvodánkban

- Az óvodások védelmét a Házirend, a Szervezeti Működési Szabályzat és a Pedagógiai Program biztosítja.
- A szülői érdekérvényesítés szerve az óvoda Szülői Munkaközössége, szervezését, működését segíti az óvodavezető.

- Az óvodai dolgozók érdekérvényesítése a Szervezeti Működési Szabályzatban szabályozott.

Felhasznált irodalom

1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja
Magyar Közlöny 71. sz. 1996
2. Az óvodai nevelés programja
3. A Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve
Magyar Közlöny 95. sz. 1997
4. Göncz Lajos: A kétnyelvűség pszichológiája
 Fórum Kiadó, Újvidék, 1985
5. Rosa Mammel: Deutsch im Kindergarten
Budapest, 1995
6. Monika Jäger - Manz: "Ich sag dir was!"
Baja, 1996
7. Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan
Budapest 1981
8. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés - de hogyan?
NAT-TAN Sorozat, Budapest, OKI 1996
9. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel
Szolnok, 1997
10. Dr. Pereszlényi Éva: Előadások, segédanyagok
Helyi Programelőkészítő tanfolyam, Baja, 1996
11. Pereszlényi Éva - Porkolábné dr. Balogh Katalin:
Játék - mozgás - kommunikáció óvodai program
Budapest, 1997
12. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarccal az iskolában
Budapest 1992
13. Talabér Ferencné: Zweisprachigkeit im Kindergarten
Sopron, 1992
14. Dr. Tótszőllősiné Varga Tünde: Mozdásfejlesztés az óvodában
Budapest, 1994
15. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról szóló kormányrendelet

(363/2012.(XII. 17)

16 . A Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének

Irányelve kiadásáról szóló MKM rendelet (2012.)

17. A magyarországi német óvodák irányelvei és középtávú fejlesztési terve (2012)

18. 20/2012. (VIII.31.9 EMMI - rendelet